

Slovenski dom

Štev. 100

V Ljubljani, 2. maja 1936

Leto 1.

Sasabaneh padel, Debra Tabor padel, Dagabur padel

Neguš zapoveduje zadnji odpor

Toda padec Adis Abebe še ni konec Abesinije

Addis Abeba, 2. maja. Včeraj je cesar izdal poziv vsem zdravim in močnim prebivalcem glavnega mesta, naj se takoj odpravijo na pot proti severu in neso s seboj živeža za pet dni. Skušajo naj pod poveljstvom rasa Getačuja ustaviti italijansko prodiranje. Abesinske vojaške sile so razdeljene na dva oddelka. Enemu poveljuje ras Getaču, ta je krenil v smeri proti Debra Brahamu, prelazu, na katerem so nočjo prenočevale italijanske čete. Poveljnik druge skupine pa je dedžas-mač Fukre Mariam, ki se pomika v smeri proti Var Rahajlu. Neguš je havasovemu dopisniku izjavil, da je moral abesinska armada odlična in da zavzete Addis Abebe še daleč ne pomeni, da se je Abesinija podvržla zasužnjevalcem. Abesinija se bo borila do zadnjega diha.

Ruski general Kornalov, vojaški svetovalec rasa Kase, je častnikarjem dejal, da so uporniki skušali v Magdali neguša ubiti.

Italijansko uradno poročilo

Rim, 2. maja. o. Zadnje uradno poročilo javlja, da je bila armada rasa Našibuja pri Sasabanehu popolnoma pobita. Cesta v Džidžigo je uničena. Tri italijanske kolone, ki so prodirale ločeno, so se včeraj združile v Dagaburu. Italijanske izgube znašajo od 14. aprila dalje 50 častnikov ter 1800 mrtvih in ranjenih vojakov. Letalstvo nadaljuje oskrbovanje čet, ki prodirajo, s prehrano. V okrožju Debra Tabora je treba zaznamovati več prostovoljnih udaj. Čete generala Grazianija so zavzele Dagabur, zadnjo obrambo na poti v Harar. Debra Tabor so

oddvojili oddelki tajnika fašistovske stranke Staracea, oddelki generala Badoglija pa prodirajo proti Addis Abebi in so prednje straže zavzele Ankober.

Desije, 2. maja. o. Italijanski motorizirani oddelki napredujejo na čelu vojnih oddelkov neovirano naprej in so se že docela približali Addis Abebi. Abesinska prestolnica se je docela pripravila na to, da vkorakajo vanjo italijanske čete. Prvi italijanski oddelki so sestavljeni iz čet alpskih lovcev, črnih srajc, odečka topništva ter pionirjev. Nočjo so čete prenočevale na bregu reke Ogi, tik pred prelazom Debra Prehan, ki leži pri vzhodu na visoko planoto, na kateri se nahaja Addis Abeba. Najhujšo oviro pri napredovanju so italijanskim oddelkom stavili na pot narasli hudourniki, pionirji so morali včeraj premostiti 20 strug. Abesinsko prebivalstvo, kolikor ga je ostalo v vaseh, sprejema Italijane mirno in jim rade volje prodaja jajca, mleko in sočivje. Zlasti pa zamenjujejo prebivalci svoje pridelke za oblake. Addis Abeba je zdaj tik pred padcem, čeprav se Italijani drugič ne bodo prenačili, kakor so se pred nedavnim.

Maršal Badoglio odšel iz Desije

Desije, 2. maja. o. Maršal Badoglio je odšel s svojim celotnim generalnim štabom pred nekaj dnevi iz Desije. Trenutno se nahaja okrog 100 km južno od mesta, zaradi tega smatrajo strokovnjaki, da je zavzete pokrajine med Desijem in Addis Abebo končno veljavno in trdno in da je v najkrajšem času treba pričakovati padca Addis Abebe,

in sicer bi maršal Badoglio ne bil zapustil svojega trdnega oporišča.

Debra Tabor padel

Condar, 2. maja. o. Predvčerajšnjim so italijanske čete zavzele Debra Tabor. Bili so to askari, belsaljeri in miličniki. Debra Tabor šteje 10.000 prebivalcev in je glavno mesto srednje Amhare. Važen je zaradi tega, ker nadzira zaradi svoje lege vsa karavanska pota proti Godžamu in cesto med Desijem in Addis Abebo. Po italijanskih poročilih je bila zmogovita armada deležna nadvse navdušenega sprejema, pri katerem so sodelovali vsi krajevni poglavari in duhovščina. Ti so baje izjavili, da menijo, da je neguševa oblast v Abesiniji zdaj za zmeraj pokopana.

Neguš v Addis Abebo

Addis Abeba, 2. maja. o. Tu so se razširili glasovi, da se bo danes vrnil v prestolnico abesinski cesar, o katerem so zadnje čase krožile najbolj čudne vesti. Zdaj je ugotovljeno, da se je cesar skrival z nekaj zvestimi četami v gorovju. Njegovo vrnitev v Addis Abebo spravljajo v zvezo z dejstvom, da naj bi se na podlagi zadnjih angleških predlogov začela nova pogajanja za mir. Angleži sicer te vesti zanikajo.

V zvezi z bližajočo se osvojitvijo Addis Abebe menijo pri Italijanih, da se bo abesinska cesarica z rodino zatekla v Jeruzalem, kjer ima abesinska cesarska rodbina svojo hišo.

Bilanca 1. maja v Evropi: mir

Moskva, 2. maja. o. Tu se je včeraj vršila proslava 1. maja, ki je bila združena z običajno veliko paradno rdeče vojske, športnih in delavskih organizacij. Pri paradi je sodelovalo 30.000 vojaških oddelkov s tanki ter poldrug milijon civilistov, članov različnih prisilnih in prostovoljnih boljševiških organizacij. Parada se je vršila pred Stalinom. Sodelovalo je 300 tankov in 700 aeroplanov je letalo začasa parade nad Mosko.

V Španiji vse zaprto

Madrid, 2. maja. o. Za včerajšnjo proslavo 1. maja je počivalo vse trgovsko in gospodarsko življenje in so bili zaprti vsi lokali, vse trgovine, ter je počival vse, tudi avtomobilski in tramvajski promet.

Madrid, 2. maja. AA. (Havas.) Prvi maj je potoke v španski prestolnici mirno. Dopoldne je sprevod krenil po mestu s manifestacijami, pri katerih je sodelovalo 150.000 ljudi. Klicali so popolnoma komunistično. Udeleženci so nosili rdeče zastave s sovjetskimi znaki in revolucionarnimi napisi. V sprevodu je bil tudi oddelek otrok, ki so manifestirali za sovjetsko Španijo in proletarsko diktaturo.

Popolen mir v Franciji

Pariz, 2. maja. Z ozirom na levičarske uspehe pri volitvah in z ozirom na silno komunistično propagando, ki jo vrši komintern v Franciji, so pričakovali velikih demonstracij za 1. maj. Toda po vsej Franciji je 1. maj potekel docela mirno, promet se je vršil kot ponavadi. Popoldne sta se vršili dve delavski zborovanji, eno na stadionu Buffalo, drugo na stadionu Clichy, katerima je prisostvovalo okoli 20.000 ljudi. Govoril je glavni tajnik Splošne delavske zveze Leon Jouhaux. Slovesno so praznovali 1. maj tudi v Bordeauxu, Brestu, Nantesu, Strassburgu, Lyonu, Lilleu in drugje. Vsi sprevodi so bili mirni in so se ob petju internacionalne mirno razšli. Na deželi pa, kjer so kmetje izrazito protilevičarsko razpoloženi, ni prišlo do nobenih proslav.

V Varšavi neredi

Varšava, 2. maja. Zaradi napetosti, ki vlada v poljski notranji politiki zadnje čase, je včeraj pri proslavi 1. maja tudi prišlo do izredov. Demonstracije so postavile barikade okrog univerze, v kateri so se utaborili nacionalistični študentje. Vlada je ukrenila vse potrebno, če bi bilo treba vblastem poseči vmes. Toda razen okrog univerze, kjer so obračunavali med seboj nacionalistični študentje, ni prišlo do večjih izredov nikjer. Demonstracije so zahtevale amnestijo za vse ujetnike, ki so bili zaprti pri zadnjih neredih v aprilu.

V Londonu manifestirajo cerkve

London, 2. maja. b. V Londonu so manifestacije za 1. maj potekle popolnoma mirno, zjutraj se je na londonskih ulicah pojavil sprevod z rdečimi zastavami, ki so ga priredili socialistični študentski klubi iz Oksforda in Cambridgea ter Delavska stranka. V Hyde parku se je vršilo potem zborovanje, kjer so poslušalci poslušali nešteto govornikov vseh struj in strank. V sprevodu so sodelovale zlasti mlade ženske, ki so igrale bojevitne pesmi na harmonike. Za zborovanju v Hyde parku so nastopili med socialističnimi agitatorji tudi številni zastopniki različnih cerkva, ki so pobijali izvajanja socialističnih govornikov. Posebno odobravanje je zel predstavnik katoliških križarjev pref. Jack Puterill, ki je izjavil, da ni čudno, če sovjetska Rusija preganja različne veroizpovedi. Zakaj prav to so tiste, ki so zaradi svojega socialnega udejstvovanja, ki ga vrše nesebično, boljševikom zlasti nevarne. Boljševiki vedo, da so sleherni teoriji nevarna de-

janja zlasti v današnjem težkem času. Prav cerkve in veroizpovedi so s svojim delom v Rusiji dokazali, da poznajo samo dejanja in ni besedi. Tega se pa boljševiki najbolj boje, od tod njihovo besno sovraštvo do cerkvega udejstvovanja.

Nemčija: 2 milijona ljudi pozdravlja Hitlerja

Berlin, 2. maja. Praznik dela je nemška prestolnica proslavila na impozanten način. Državnega kanclerja Hitlerja, ki se je peljal v cesarski grad po mestu, je pozdravljalo dva milijona ljudi. Hitler je imel za 1. maj v radiu govor, v katerem je izrazil želje vse Nemčiji po miru. Proslava 1. maja se je vršila živahno z neštevilnimi prireditvami in veselici, vlada je za proslavo 1. maja ukinila policijsko uro, tako, da so bili vsi lokali celo noč odprti. Hitler je moral nešteto krat na balkon kanclerske palače. Zvečer se pa je v glasovitem drevo-

redu »Unter den Linden« vršila velika vojaška parada s plamenicami. Ob 10 zvečer je imel velik političen govor general Göring, v katerem je poveljeval zasluge Hitlerjeve za prostost Nemčije. Proglasil je 1. maj v Nemčiji za dan veselja in dela.

Sofija, 2. maja. Včeraj so se tu vršile dovoljene manifestacije delavskih organizacij za proslavo 1. maja, katere so nekateri elementi hoteli izrabiti v svoje namene. Prišlo je do manjših izredov, pri katerih so bili trije ljudje, med njimi en stražnik ubiti.

Po Reuterjevih poročilih je letošnja prvomajska proslava potekla po vsem svetu z minimalnimi izredov. Ubite so bile samo tri osebe na Bolgarskem, kjer so se manifestanti spopadli z redarji. V New Yorku je eden izmed voditeljev delavskega gibanja v svojem govoru pozval delavstvo, naj se združi.

Zadeve naše radijske postaje pred finančnim odborom

Belgrad, 2. maja. m. Včeraj dopoldne in popoldne je v sejni dvorani Narodne skupščine zasedal finančni odbor Narodne skupščine ter razpravljal o načrtih pogodb, katere misli skleniti država z radijskimi družbami v Zagrebu, Belgradu in Ljubljani za eksploatacijo postaj, kakor tudi za zgraditev novih. Skupščinska opozicija je poslala kot prvega govornika na oder, bivšega prometnega ministra v Jevtičevi vladi inž. Dimitrija Vujića. Vujić je v začetku svojega govora, kakor so bili storili tudi vsi ostali govorniki, priznal ministru za pošto, telegraf in telefon korak, da se je lotil tega, tako važnega in delikatnega vprašanja. Nato je podal zgodovino naporov naše državne uprave zadnjih let, da bi se izboljšala in dvignila naša radiofonija. Vujić se je v načelu izrazil proti temu, da bi država zgraditev in eksploatacijo radiofonskih postaj oddajala zasebnim družbam ter zastopa stališče, da bi morala vse to imeti v svoji režiji država sama. Za tem je Vujić kritiziral sestavljene pogodbe v osnutku, kakor jih je bil predložil pošt-ni minister. Skoro enako je govoril še poslanec inž. Horvat. Po tem govoru je bila dopoldanska seja finančnega odbora zaključena in se je nadaljevala popoldne.

Ob pol petih popoldne je dobil besedo poslanec Ivan Mohorič, ki se je zavzemal za razveljavljanje obstoječih pogodb z vsemi treni radijskimi družbami in zahteval, da država sama prevzame

vse v svoje roke. Če pa to ne bi bilo mogoče, naj se razpiše licitacija, za tem pa naj se ustanovi posebna kombinirana družba, v kateri bi imala država več kakor polovico deležev. Za Mohoričem je govoril poslanec dr. Pinterović (Nar. delovni klub). V svojem govoru je omenjal, kaj se govori o teh novih pogodbah po mestu. Za njim je govoril še član Jugoslovanskega neodvisnega kluba (pohorci) Cvetič.

Novi „ponudniki“

To priliko, ko se je v finančnem odboru pretresalo lo vprašanje, so porabili nasprotniki ljubljanske Prosvetne zveze ter poslali dva dopisa na predsednika finančnega odbora Mito Dimitrijevića, v katerih zahtevajo, da se morajo poklicati v bodoče v upravo ljubljanske radiofonske postaje tudi one organizacije, ki doslej niso bile udeležene. Dopise teh organizacij je prebral poslanec dr. Ivan Lovrenčič. Vsebinsko je taka, kakor jo je bilo od teh organizacij pričakovati. Zahtevajo, da se tudi one pritegnejo v družbo, ki naj dobi pravico izrabljati radijsko postajo, češ, da bo le na ta način mogla proti do izraza enotna kulturna volja vsega naroda. Zaradi tega smatrajo podpisana društva, da bi izročitev obeh postaj v eksploatacijo samo eni kulturni in politični skupini, četudi se skriva pod nevtralnim imenom, onemogočala nemoten napredek in povzročala trajno škodo enot-

nosti narodnega in državnega stremljenja. Podpisane so organizacije: Sokolske župe v Ljubljani in Mariboru, Južnoslovenska pevsko župa, Hubadova in Ipavčeva pevsko župa, Narodna Odrbana, dramatični društvi v Ljubljani in Mariboru, Jadranski straži v Ljubljani in Mariboru, napredne starešine v Ljubljani in Mariboru, Vodnikova družba, Zveza slovenskih fantov in deklet, ZKD v Ljubljani in Mariboru ter osrednji odbor Ciril-Metodove družbe v Ljubljani.

Nato je predsednik finančnega odbora Mito Dimitrijević povedal, da je lista govornikov izčrpana. Nato je dobil besedo pošt-ni minister dr. Kaludjerčič.

Ljubljanska postaja

Prešel je nato na očitke, ki so jih iznesli člani opozicije, češ, da država ni imela, niti ne bo imela od zasebnih družb nikakih koristi. Pri tem je minister za pošto in telegraf navedel statistične podatke o splošni režiji pri državnih radiofonskih postajah v Domalah. Navajal je statistiko za leto 1932, ko je to postajo eksploitalirala še Prosvetna zveza in naslednje leto, ko jo je upravljal posebni komisariat. Podajamo nekaj števk v izveščku:

Ko je država odvzela radijsko postajo Prosvetni zvezi je bilo dolga 1.128.870 Din 53 par. Ko pa je v začetku letošnjega leta dobila radijsko postajo Prosvetna zveza od komisarijata, je prevzela tudi dolg v znesku 1.396.440 Din. Pri tem je treba ugotoviti, da je Prosvetna zveza točno plačevala vse obveznosti, dočim se to komisariat ne da trditi. Treba je naglasiti, da je komisariat od svojih obveznosti plačal edino v prvem trimesečju l. 1933. in sicer samo obresti, v vsem nadaljnjem času pa ni plačal niti obresti in niti zapadlih anuitet.

Komisariat gospodari

Minister dr. Kaludjerčič je nato poudaril tudi še dejstvo, da so bili režijski stroški pod upravo Prosvetne zveze mnogo, mnogo manjši, kakor po pod gospodarstvom državnega komisarijata. Tako je znašala splošna režija pod upravo Prosvetne zveze l. 1932. 1.348.000 Din. Dočim je v l. 1935. pod upravo komisarijata znašala splošna režija 2.341.000 Din. Torej skoraj milijon dinarjev več. Pri tem je treba poudariti dejstvo, da v tem času komisariat ni izvršil nobenih tehničnih popravil, še manj pa izboljšal. Se eno je poudaril pošt-ni minister, da je država od uprave pod Prosvetno zvezo točno prejela vse dajatve, dočim on tega ne more trditi za upravo komisarijata, ki so ga, kakor znano, tvorili bivši vršilci dolžnosti pošt-nega direktorja dr. Janko Tavzes, ravnatelj velesejma dr. Milan Dular in upravnik policije g. Kerševan. Ta dejstva, je poudaril minister, mu narekujejo veliko previdnost pri sklepanju pogodb. On noče ustvariti novih Krivaj d. d. in Sipadov d. d., v katerih je država udeležena s težkim kapitalom, a nima od tega prav nobenih koristi.

Nato je minister dr. Kaludjerčič odgovarjal na očitke, da v Ljubljani ni potrebna postaja z 20 kw. Rekel je, da ji je za 20 kw potrebnih manj pogonskih energij, kakor pa za staro, šibkejšo. Tudi ni treba imeti nobenih posebnih skrbí za usodo stare postaje, ker je že urejeno tako, da bo služila za rezervo v slučaju potrebe.

V Palestini boj do konca

Jeruzalem, 2. maja. o. Veliki Mufti, vrhovni poglavar palestinskih muslimanov, je izjavil inozemskim časnikarjem, da bodo Arabci stavkali in se upirali tako dolgo, dokler ne bo angleška vlada judovskega naseljevanja v Palestino prepovedala. Mohamedanci in kristjani se morajo združiti v boju proti Judom in pregnati cioniste iz Palestine. Z ozirom na odgovor na arabsko spomeniko angleški vladi trdijo judovski krogi, da menijo Angleži, da o tem ne morejo odločevati oni, marveč Zveza narodov. Angleži so dobili nalogo od Zveze narodov, da organizirajo judovsko državo v Palestini in se je ne morejo sami otresti.

Letališče na Tanskem jezeru

Gondar, 2. maja. (Stefani.) Na bregovih Tanskega jezera, blizu polotoka Gorgove gradimo hidroletalsko oporišče. Včeraj so vodna letala preletela jezero v svrhu izvidov. Vodna letala vzdržujejo zvezo tudi s četami, ki prodirajo jugozahodno od jezera.

Pogajanja Rusija-Anglija

London, 2. maja. Časopisi poročajo, da so se med Anglijo in Sovjetsko Rusijo začela nevezana pogajanja, da bi se proučila možnost o sklenitvi pomorskega pakta med obema državama, ki bi bil sličen paktu med Nemčijo in Anglijo.

Beck pride v Belgrad

Varšava, 2. maja. AA. Pat poroča, da bo poljski zunanji minister Beck uradno obiskal Belgrad 25. maja. Minister Beck odpotuje v Belgrad takoj po končanem zasedanju sveta Društva narodov, ki se prične 11. maja.

Shod ministra dr. Kreka Mihe preteklo nedeljo v Grobijah pri Domalah, ki se ga je udeležila tolika množica kmetijskega ljudstva, kakor kaže to naša slika

Hude obsodbe 1. maja na sodišču

Vlomilec pri Desi 1 leto in 3 mesece — Notranjski padar Permozer 2 leti in pol robije

Ljubljana, 2. maja.

Lep in sončen je bil prvi maj. Proti večeru je začelo deževati, toda na sodišču v razpravni dvorani so svetile električne luči pozno v noč. Mali kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Kralja je sodil. Najprej je prišel na vrsto vlomilec pri Desi, ki na Tyrševi cesti.

Josip Škerlj 1 leto in 3 mesece

Ob 9.30 je prišel pred mali senat mladi Tržičan, 24 letni trgovski pomočnik Josip Škerlj. Na zunanjo napravo je svojim nastopom prav dober vtis. Bel je nekaj časa brez posla. Stanoval je pri dveh svojih bratih. Ponoči 29. novembra mu je šnila nesrečna misel, da bi si pridobil na lahek način kopico denarja. Njegov brat je bil zaposlen pri tiskarni »Desi« kot blagajnik. Sam je še trdno smrčal. Ko je prišel brat Marjan domov in je trdno zaspal, je Josip vstal, segel v bratov hlačni žep in mu vzel ključ. Tihoma se je oblekel, se splozil iz sobe in zdril na Tyrševo cesto. Odprl je vrata uradniškega prostora, s ključem je odprl tudi blagajno. Wertheim in odnesel šop bankovcev v znesku 65.350 din. Zaklad je potem drugi dan neopaženo spravil pod neko smreko v bližini Čadove gostilne pod Rožnikom.

Notranjski padar, dr. Permozer pred sodniki

Druga razprava je bila prav dolgotrajna. Bila je tajna. Že po prevratu se je pojavil na Notranjskem Ferdinand Permozer, 76 letni dobro ohranjeni možakar, ki je vzbujal s svojo zunanostjo, s svojimi zlatimi očali, zlatimi prstani in lepo zlato uro z verižico povsod zanimanje občinstva. Po gostilnah je bil tu in tam radodaren in kmalu je zaslovel kot ameriški doktor. Kazal je tudi neko ameriško diplomu, ki je na govorila, da je bil diplomiran v Ameriki za inženjerja lokomotive. Od Rakeka tja do Delnice in tja do Kočevja je zaslovel kot strokovnjak v zdravilstvu in pa osebito za ženske bolezni... Ljudje so k njemu drveli. Plačevali so mu prav radi včasih lepe denarce, včasih pa tudi skromne kronce. Zdravil je kar na debelo. Kmalu pa je v nekem ljubljanskem hotelu etaliral svojo podružnico, kamor so zahajale zlasti kmečke ženske iz ljubljanske okolice. Seveda se je doktor Permozer kmalu seznanil tudi s kazenskimi paragrafi. Bil je vsega doslej kaznovan 23 krat zaradi mazaštva in zaradi odprave telesnega plodu.

Doma v Cerknici je kupil lepo posestvo, ki je bilo znano pod imenom »pr. isintarju«. Tja so romale ženske. Imel je dve dekli, ki sta doktorju pomagali pri njegovem poslu, kakor tudi njegova hčerka Filomena. Tja je na zunanjo vzbujala s svojimi ekstravagancami tudi posebno zanimanje. Včasih se je oblekla v športno obleko, jahalne hlače s škornji in pa jahalnim bičem. Kot taka je prišla nekod tudi na sodišče. Mogoče bi bilo marsikaj ostalo tajno, da se ni starec zaljubil.

Poročil je pred leti, po smrti svoje prve žene, 21 letno Ivanka Arko, roj. v Zamostcu, stanujočo v Ljubljani. Tja je začela na novi domaći gospodovati. Vnel se je hud domač prepir. S starim možem Ferdinandom je začela dekli in hčerko sovražiti in prišlo je tako daleč, da so naposled te ženske izdale vse skrivnosti notranjskega padarja. Po vedale so, da je bil doktor oni, ki je leta 1934 meseca januarja povzročil smrt Marije Jakopinove doma iz Podslavnice zaradi odprave plodu. Lepo deklo je namreč zanosilo in se je zateklo k njemu. Bila je že več mesecev noseča. S svojo operacijo je namreč povzročil vnetje maternice in nato zastrupljenje. Pri obdukciji je cerkniški banovinski zdravnik ugotovil, da je morala nesrečna žrtve padarstva umreti na posledicah nestrokovnjaške in tudi brezobzirne operacije. Bil je na sumu takoj Ferdinand Permozer, ki pa je znal zadevo polatičiti, kajti glavna priča Roza Tekave, 26 letno deklo iz Otovice, je pri sodišču v Cerknici odločno in jasno izpovedala, da gospod doktor ni bil udeležen pri stvari in tudi druge priče niso mogle nič pozitivnega povedati.

V ljubljanski ženski bolnišnici je 6. novembra lani umrla 36 letna železničarjeva žena Franciška Lajevce. Tudi pri njej so ugotovili, da je umrla na posledicah brezobzirne operacije, zaradi odprave plodu. Tudi ta zadeva je ostala oblastem nepojasnjena, kajti osumljeni Permozer je znal prav vseže vse tajiti. Odpravil je tudi plod 26 letni Mariji Martinčičevi z Otoka pri Gornjem jezeru. Tu je imel toliko sreče, da je ostala pri življenju.

Zveza za tujski promet polaga račune

Pod tem naslovom je izšlo v št. 98 z dne 29. aprila 1936 poročilo o izvajanjih mariborskega podzupana g. Zebota, ki je izjavil, da leži krivda na tehničnem oddelku banke uprave v Ljubljani, da se še niso začela regulacijska dela za uređitev ceste št. 11j—Maribor. Na te trditve nam je poslala kralj. banka uprava sledeče pojasnilo.

Za modernizacijo državne ceste Maribor—Št. 11j je ministrski svet v seji dne 21. marca 1935 določil iz milijardnega posojila za velika javna dela vsoto 5.000.000 Din. Ker je cesta 16 km dolga, je bilo takoj jasno, da se s tem zneskom ne bo moglo zgraditi sodbno cestišče za težen promet niti v najbolj obteženem odseku Maribor—Pescnica. Že začetni računi so pokazali, da za to primanjkuje še okrog 2.000.000 Din. Na številne spomene raznih prizadetih občin, med njimi tudi mariborske mestne občine in tujskoprometnih organizacij iz Maribora, med slednjimi tudi Tujskoprometne zveze, je kralj. banka uprava prosila ministrstvo za gradbo, da izposluje zvišanje kredita za 2.000.000 Din. Ministrstvo tej prošnji ni moglo ugoditi, ker je bil milijardni kredit že končnoveljavno in v celoti razdeljen. Kralj. banka uprava torej ni na lastno pobudo zahtevala zvišanja kredita, temveč na izrecne in številne zahteve raznih občin in tujskoprometnih organizacij. Zato ni dosledno, ako se o tem prizadevanju kralj. banke uprave slišijo na obnem zboru Zveze za tujski promet trditve o krivdi tehničnega oddelka banke uprave.

Ob akciji za zvišanje kredita delo, ki je bilo potrebno za napravo načrtov, ni zaostajalo. Brez zamude časa in brez novih izdatkov je kralj. banka uprava pripravila poleg načrta za dvojno spramexiravanje državne ceste Maribor—Št. 11j (t. j. površinske obdelave cestišča z asfaltom za lažji promet) še alternativni načrt za betonsko cesto v odseku od Maribora do Pescnice (za težki promet). Prvi načrt je izvedljiv z dodeljenim kreditom 5 milijonov Din. Za izvedbo alternativnega načrta, ki ga je kraljevska banka uprava, kakor povedno,

Drugo jutro se je slugi tverke Francetu Baharju čudno zdelo, da so glavna vrata odprta, tako tudi pisarne in blagajne. Obvestil je takoj blagajnika in druge, da se je ponoči moralo nekaj posebnega zgoditi. Ugotovili so, da je iz blagajne izginil denar v gorenjem znesku. Drugi denar pa je ostal nedotaknjen. Sprva so bili osumljeni tega vloma uslužbenci tverke. Policija dolgo ni mogla priti na sled pravemu vlomniku. Naposled so varnostni organi doznali, da razpolaga brezposelna služkinja Justinca z veliko svoto denarja. Bila je tudi prav elegantno oblečena. Ko so jo trdo prijeli, je priznala, da ji je njen fant Jože kar kupil obleko, kakor tudi razno zlatinjo in da ji je podaril celo 7000 dinarjev. Tudi nekemu drugemu dekletu v Viktoriji se je izkazal sicer bolj skupega kavalirja, ker ji je kupil samo zapestno uro za 450 din ter ji je dal še poleg tega 50 din gotovine.

Opazili so tudi, da je obtoženec tiste dni živel prav veselo, potrpano in da je razsijal z denarjem. Ko so ga prijeli, je sprva tajil, pozneje pa priznal vlom pri »Desi«. Pokazal je tudi kraj, kamor je skril svoj zaklad. Tam so našli še 37 jurjev.

Josip Škerlj je bil obsojen na 1 leto in 3 mesece robije. Njegova dekle Justinca pa na štiri mesece strogega zapore, obenem na 120 din denarne kazni zaradi prikrivanja ukradene gotovine. Tretja obtoženka Viktorija pa je bila oproščena.

Zaradi že gori omenjenih preprirov v domači hiši so prišle vse te tajnosti na dan. Po daljši preiskavi je državni tožilec obtožil Ferdinanda Permozera zločinstva zaradi povzročitve smrti iz malomarnosti in mazaštva, kakor tudi 8 ostalih oseb zaradi soudeležbe, odnosno krivega pričevanja pri sodišču.

Dramatični prizori

Razprava, ki je trajala od 11.30 do 23 v noč, naravno z opoldanskim odmorom, je bila tajna. Dolgo je bilo zasliševanje obtožencev, ki sta jih branila odvetnika dr. Draksler in dr. Krapeš. Permozer je vse tajil. Ostali obtoženci pa so očitana jim dejanja skesano in odkrito priznali. Permozer se je ves čas silno tresel, kakor šiba na vodi. Ko pa je njegov branilec dr. Draksler začel govoriti, je notranjski padar mahoma omahnil in se zgrudil s klopi na tla. Začel je hropeti. Bil je oblečen prav po zimsko. Na sebi je imel eleganten zimski kožuh, pod srajco pa celo debelo majo. Nastala je prvi trenutek velika zmešnjava, sodniki so se spogledali. Kdor pa je poznal Permozera, je takoj vedel, da zna mož prav dobro simulirati in maskirati. Pri-skočili so mu na pomoč. Prinesli so mu vrč vode in ga začeli oblivati. Poklicali so tudi letniškega zdravnika dr. Ivana Zajca mlajšega, ki mu je dal dve injekciji. Njegova hčerka Filomena se niti ni zme-nila zanj. Mlada žena pa mu je priskočila takoj na pomoč. Odnegli so ga na hodnik, kjer je prišel po-časi, ob naslonu na mlado ženo, do moči. Razprava je bila prekinjena za dobre pol ure. Po daljšem posvetovanju malega senta je bila ob 23 razglašena še deloma mila sodba.

Sodba

Sedež je Ferdinand Permozer poslušal sodbo. Ferdinand Permozer je bil zaradi odprave plodu in mazaštva obsojen na dve in pol leta robije in v izgubo častnih državljskih pravic za 4 leta.

Drugi obtoženec, posestnikov sin iz Podslavnice, Lojze Primožič, na 4 mesece strogega zapore in v izgubo častnih državljskih pravic za 2 leti. Roza Tekave iz Otovice zaradi krivega pričevanja na 3 mesece strogega zapore, pogojno za dve leti in v izgubo častnih državljskih pravic za 2 leti. Jeršin iz Ljubljane zaradi napeljevanja h krivemu pričevanju na 3 mesece strogega zapore, pogojno za 2 leti. Marija Martinčičeva z Otoka zaradi odprave plodu na 2 mesece zapore, pogojno za 3 leta.

Hčerka prvega obtoženca Filomena Permozer, posestnica v Cerknici, zaradi mazaštva na 1 mesec zapore. Žena prvega obtoženca Ivanka Permozer-jeva zaradi mazaštva na 1 mesec zapore, pogojno za dve leti.

Oproščena sta bila: železniški delavec Anton Lojčev iz Planine in pa Jožeta Logar iz Orahovega. Obsojenci so večinoma sodbo sprejeli, kajti »poceni so skozi prišli«, kakor je omenil sam predsednik senata. Drugi obtoženec Primožič je prijavil revizijo in priziv, prav tako državni tožilec revizijo v pogledu oprostitve in priziv zaradi prenizke kazni.

pripravila mimogrede in brez zamude časa in novih izdatkov, bi bilo po potrebnih še nekaj nad 1.000.000 Din. Načrti so bili takoj po izgotovitvi sredi marca t. l. predloženi ministrstvu za gradbo v odobritev. Ministrstvu samemu je bilo na ta način omogočeno, da po kreditni možnosti izbere ali način, ki je predviden za lažji promet, ali pa način, ki je predviden za težki promet na najbolj obremenjenem odseku Maribor—Pescnica. Ker ni bilo kreditne možnosti, je ministrstvo odobrilo načrt za modernizacijo odseka Maribor—Pescnica v lažji alternativni z dvojnim spramexiranjem. Čim bo odprt poseben kredit, se bo razpisala I. licitacija v skrajšanem roku 20 dni. Iz tega sledi, da v tej stvari ni nobene krivde, najmanj pa te, da bi bil tehnični oddelk kralj. banke uprave zavlačeval reševanje tega predmeta.

Netočna je tudi trditev, da tehnični oddelk banke uprave vztraja pri svojih prvotnih načrtih, v katerih je odobreni kredit prekoračen za cela 2.000.000 Din. Kakor je iz prednjega pojasnila razvidno, tehnični oddelk banke uprave ni vztrajal in ne more vztrajati pri svojih prvotnih načrtih, temveč je samo brez zamude časa in brez novih stroškov pripravil tudi alternativni načrt za trajnejše ureditev. Čim je bil načrt za lažjo ureditev odobren, tehnični oddelk seveda ne more nikakor več vztrajati na kakšni drugi alternativni.

Končno se pripominja, da za te svrhe namenjeni krediti ne morejo zapasti, ker niso vezani na proračunsko leto. Tudi se ti krediti brez sklepa ministrskega sveta ne bi mogli uporabiti kje drugje, kakor je netočno poudarjeno v izjavi gospoda Zebota.

Velika racija pred 1. majem

Ljubljana, 2. maja.

Ljubljanska policija je bila pred prvim majem v veliki meri zaposlena. V četrtak so stražniki in detektivni kar na debelo vlačili jettike in aretirance na policijo. Šlo pa ni za kakšen političen manever policije, ki naj bi polovila revolucionarje, ne, šlo je za navadno racijo na delomrže in potepuhe, ker je hotela policija osrečiti Ljubljano

Iz delovanja mariborskih „raziskovalcev sv. pisma“

Maribor, 1. maja.

Z zadoščenjem je mariborska javnost sprejela vest, da je društvo mariborskih »raziskovalcev sv. pisma« razpuščeno. Delovanje te sekte je postalo v Mariboru že naravnost vsiljivo. Saj so nekateri člani čutili v sebi naravnost »misionarske« poklice za pridobivanje novih pristašev ter so bili neprestano na agitaciji zlasti v predmestjih in v bližnji okolici. Veak mesec so imeli člani večje sestanke v neki mariborski dvorani, kamor so vabili tudi svoje prijatelje in znance ter jih skušali tako pridobiti na svojo stran. Čim je kdo iz radovednosti zašel v njihov krog, že se je pričelo vsestransko obdelovanje, dokler nevednih ljudi niso spravili tako daleč, da so pristali na »krsto«. Vsak član sekte se je moral namreč dati prekrstiti. Krsti so se vsilili na prostoru bivše Džamonjeve vrtarije. »Krščenec« je stopil v kopalni obleki v betonsko korito in vodja sekte ga je vprico vsega ostalega

članstva polil z vodo. Taki krsti so se vršili od časa do časa, kadar se je nebralo nekaj novih pristašev. Člani sekte se nazivajo med seboj bratje in sestre. Pri sestankih so čitali in razlagali sv. pismo, seveda v svojem smislu; iz posameznih poglavij so namreč prorokovali vse sedanje in bodoče dogodke, celo take čisto lokalnega značaja. Tako pričakujejo tudi v najkrajšem času propad sveta in pričetek raja na zemlji. V raju bodo pa ostali samo člani sekte, dočim bo vse druge zadelo večna smrt. Člani sekte pa sploh ne morejo umreti. Ta garantirana »nesmrtnost« je bila pač najmočnejša vaba za nove pripadnike sekte. Razpustitveni dekret, ki je bil izročen vodstvu društva in za katerega so člani doznali iz pisanja časopisa, je povzročil v njihovih vrstah veliko zmedo. Gotovo s svojim delom še ne bodo prenehali, odvzeta pa jim je možnost javne propagande in vsiljevanja svojih neštevilnih knjig in brošur, s katerimi so sedaj mesto včasih kar preplavljali.

Fotografska razstava g. Josipa Pogačnika

Ljubljana, 2. maja.

Slovenska fotografija se je že neštetokrat pričala po svojih vrednotah, ne samo v zunanjem svetu, temveč je pokazala svojo veliko višino tudi doma. Razvoj je šel vzporedno. Istočasno se je širila fotografija med najširše sloje, kakor se je vsebinsko dvigala na svetovno višino. Koliko potrdil nam dajejo za to uspehi in priznanja v inozemstvu, ki so jih naši amaterji prinesli s svetovnih razstav. Ta val, drzen korak kvikšu, je zajel tudi poklicne fotografe, ki so morali napraviti stopnje naprej in poiskati za svoje sicer po-

klieno delo nov izraz, ki njihovo delo vključuje v višino, katero je ustvarila naša amaterska fotografija. En pogled v razstavo, ki jo je priredil v svojem ateljeju na Aleksandrovi cesti znani ljubljanski fotograf Josip Pogačnik, zadostuje, da se uverimo o tem. Nekaj nad devetdeset del je, ki se je z njimi predstavil javnosti iz najrazličnejših strani. Imamo portret, ki ga odlikuje v izrazitem smislu za poudarjanje karakterja, imamo pokrajino, imamo motiv. Ne smemo s tem trditi, da je vse, kar je razstavljeno, tudi najboljšo. Če ne poudarimo nič drugega, kakor velik napredek tudi v portretni fotografiji, ki je doslej pri poklicnih fotografih bila v zastarelih oblikah, potem je razstava uspešna, ker je čas vtisnil svojo obliko tudi tod. Pa trdna volja ob velikih žrtvah, ki jih takale razstava zahteva, velja tudi svoje. Zato naj uspeh ne izostane. Razstava bo še nekaj časa odprta.

Triperesna deteljača

Celje, 1. maja.

Danes so se pred malim senatom zagovarjali radi tativne 51 letni Cveternik Anton, Skorja Rudolf, 32 letni ključavničar iz Zagrada, in 24 letni Jerovšek Franc iz Stranice. Dne 2. januarja t. l. so v neki gostilni v Celju skovali načrt, da bi ukradli kolo. V mraku so odšli iz gostilne preko Glavne trga in prišli v Gosposko ulico, kjer se je Cveterniku posrečilo iz večje ukrasti Francu Regnerju novo kolo, vredno 2000 din. Skorja Rudolf in Cveternik Anton sta 1. februarja vlomila z vtrihom v klet pri Rebeuscheggu in odnesla hlapcu Jožetu Pavcu usnjen suknjič, suknjen suknjič in celo novo obleko. Vse to sta prodala in denar v veseli družbi zapravila. 6. januarja je Jerovšek Franc v Stranicih sunil z nožem v desno nadlakt in desno ramo Jožeta Falnogo, s katerim sta bila že nad dve leti v sovražstvu in ga občutno poškodoval. Jerovšek se je pričel izdajati za vinskega prekupca in je na ta način izvalil od Andreja Kukovića v Tovstemu vrhu na Silvestrovo 420 l vina. Pod pretvezo, da ima pri farni cerkvi v Celju vinotoč, je 17. januarja dobil od posestnika Bracka Jožeta iz Grobelce 395 l. od posestnika Zaberla Franca pa isti dan 93 l vina. Vsi trije so bili pred okrožnim sodiščem obsojeni, in sicer: Cveternik Anton na 2 leti robije in 5 let izgube častnih pravic. Po prestani kazni pa bo pridržan v kazenskem zavodu za dobo 3 let. Skorja Rudolf je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapore in na 1 leto izgube častnih pravic. Jerovšek Franc pa na 1 leto in 10 mesecev robije in na 3 leta izgube častnih pravic. Odškodnino oškodovancem plačajo vsi solidarno.

Smrtna nesreča

Danes zjutraj se je smrtno ponesrečil Laskovšek Viktor, brivski pomočnik v Laskem. Sel je v družbi fantov na običajni majniški izlet na Hum, kjer je padel z visoke skalnate stene v globočino ter se pri tem smrtno ponesrečil. Ponesrečenec je bil prenešen v tukajšnjo mrtvašnico.

tudi na ta način za prvi maj, da jo očisti te nadloge. Racija je bila zjutraj, opoldne in zvečer. Uspeh je bil kar imeniten: 86 aretiranih potepuhov, delomržežev in vlačugarjev. Med njimi je bilo mnogo takih, ki jih je policija že dolgo iskala, pa tudi takih, ki jih iščejo razna sodišča in druge oblasti. Bili so vmes tudi taki, ki sploh ne smejo v Ljubljano, pa se vračajo, kakor tisti, ki ga vržeš skozi vrata, pa se ti vrne skozi okno. Nekaj je bilo celo takih, ki so izgnani iz države. Policija je bila s svojim plenom kar zadovoljna ter upa, da bodo imeli Ljubljančani sedaj nekaj časa mir pred delomržeži.

Brezbrizna mati povzročila nesrečo otroka

Maribor, 1. maja.

Tragična nesreča se je pripetila v Kumeni pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Tam živi neka ženska, ki je znana po okolici zaradi svoje lahkomišelnosti. Imela je že 7 nezakonskih otrok, od katerih sta ji pa še samo dva pri življenju, in sicer dva fantka, eden star 9, drugi pa jedva eno leto. Mati odhaja večkrat iz hiše na obisk k svojemu prijatelju v več ur oddaljeni Slomnik, otroka pa pusti kar po dva dni sama brez vsakega nadzorstva doma. Večkrat so našli sosedje oba revčka že napol sestrada in jokajoča v hiši ter so jim dali jesti. Tako je napravila tudi te dni, ko je pustila v hiši oba otroka sama ter odšla z doma, vrnila pa se je šele naslednji dan. V času njene odsotnosti se je pripetila nesreča, ki bo najbrže zahtevala življenje enoletnega sinčka. 9 letni fantek, ki je že precej samostojen, je zvečer, ko je bilo v sobi mraz, zakuril v mali železni pečici, potem pa je šel iz hiše, da bi poiskal pri dobrih sosedih za sebo in za lačnega brata kaj pod zob. Medtem časom se je njen enoletni bratec igral okrog peči ter odprl vrata. Plameni so švigali iz pečice ter mu ožgali obleko. K sreči so sosedje zaslišali presunljivi krik ter so prihiteli na pomoč. Preprečili so, da ni zgorela hiša, otrok pa je vendar dobil tako hude opekline, da je v nevarnosti njegovo življenje.

Strašna nesreča v Beli krajini

Na predvečer prvega maja se je pripetila v vasi Vrabče pri Semicu strašna nesreča. Ljudstvo v teh okrajih ima navado, da se prav vneto pripravljajo za šmarnične pobožnosti, žal, pa ima navado, da rado oznanja nastop maja s pokanjem možnarjev. Tako so fantje v četrtke zvečer pripravili možnar. Nabasali so ga s smodnikom, toda možnar ni hotel poštiti. Zato sta se dva fanta sklonila nad možnar, da pogledata, kaj je s smodnikom. V istem trenutku pa je možnar eksplodiral. Posledice so bile strašne: oba fanta sta zatulila ter se pričela valjati težko ranjena po tleh. Bila sta to 21 letni Alojz Benčič in 24 letni Anton Lukežič. Smodnik jima je dobesedno raztrgal obraze, tako, da sta oba fanta v trenutku oslepele. Fanta sta napravila napako, da sta možnar nabasala tudi z zemljo in zato so bile posledice nenadne eksplozije tako strašne. V petek zjutraj so oba fanta prepeljali z vlakom v Ljubljano, kjer jih je na kolodvoru prevzel reševalni avto in ju prepeljal v bolnišnico. Benčiča je spremljala njegova mati, ki je seveda bridko jokala. Lukežiča pa neki možki. Obta fanta trpita silne bolečine. Benčičevo stanje je bilo tako strašno, da si je fant od bolečin strgal zaslon obvoze z obraza. Obta fanta bosta najbrže izgubila vid za trajno. Benčič pa je moral že v petek na oddelek za duševne bolezni, ker se mu je poleg vsega omračil še um. Obta fanta sta tudi v življenjski nevarnosti.

Naknadno nam poročajo iz bolnišnice: Kljub skrbni in vestni zdravniški oskrbi je ranjeni Alojzij Benčič na opazovalnem oddelku davi za pokledicami eksplozije umrl.

Avtomobilska nesreča v Kranju

Kranj, 1. maja.

Včeraj popoldne, se je pred gostilno »Labore«, nekako 2 km. na cesti od Kranja proti Ljubljani, pripetila avtomobilska nesreča. Avtomobil, lasti OUZD, v katerem se je peljal ravnatelj g. dr. Bohinjec iz Ljubljane, s svojo ženo in hčerko, se je zalezel pred to gostilno v hruško, ki stoji ob cesti.

Do nesreče je prišlo vsled tega, ker je po cesti pred njim vozil kmečki voz, naložen s peskom in kakor se je sofer izrazil, po nepravilni strani. Sofer je hotel voz prehiteti, a pri tem se je zadelo prvo kolo v voz in avtomobil je vrglo preko ceste v bližnjo hruško. Ker je avtomobil priletel od strani v drevo je precej poškodovan.

Poškodovana sta pa tudi g. dr. Bohinjec in njegova gđ. hčerka, vendar le lažje.

Takoj so telefonirali iz tiskarne »Kolektor«, ki stoji v bližini, po zdravniku kranjskega OUZD, če bi bile poškodbe nevarne. Takoj sta se pripeljala gg. dr. Neubauer, ki se je ta dan ravno mudil v Kranju in dr. Fajdiga, ki pa sta ugotovila le lažje poškodbe.

Avtomobil pa je precej poškodovan in je ško-da precejšnja.

Trbovlje

Zupana so nam odpeljali in sicer v ljubljansko bolnišnico. Boluje na močni sladkorni bolezni že dalje časa. Želimo mu takojšnjega okrevanja. Njegove posle vodi njegov namestnik g. Jordan Avgust, ki pa nima rožnatih časov, ker je prišla občina v težak finančni položaj, iz katerega bo težko izšla brez banovinske podpore, zlasti za javna dela.

S 1. majem je morala občina ustaviti vsa javna dela zaradi pomanjkanja denarja. V takem stanju bo morala ukiniti tudi vse ubožne podpore občinskim revežem, katerih je okrog tristo v naši občini, ki so popolnoma navezani le na te podpore za preživljanje sebe in družine. Za predloženi proračun za leto 1936-37 pa slišimo, da ga bo banka uprava vrnila radi izkazanega primanjkljaja 490 tisoč Din za javna dela. Banka uprava se je postavila na stališče, da tako velik primanjkljaj ne more kriti iz svojega proračuna. Občinska uprava bo morala o proračunu ponovno sklepati in najti potrebno kritje, kar pa ne bo lahko delo za upravo, saj se je proračun moral s sedanjimi postavkami zvišati od 111 do 120%. Višje se v teh časih ne da iti.

Tajne tibetanskega zdravilstva

Moderni zdravniki se z vso večjo pozornostjo bavijo z zdravilstvom preprostih narodov. Z davno je ugotovljeno, da imajo ti preprosti narodi, ki poznajo vse skrivnosti zdravilnih želišč naravnost čudovite uspehe v zdravljenju bolezni, ki jim moderni evropski zdravniki sploh ne morejo do živega. Iz zgodovine zadnje ruske carske rodbine je znan tibetanski zdravnik Batjamev, ki je edini znal zdraviti carjeviča Alekseja. Tega zdravnika, ki ni bil drugega, kakor pobegle tibetanski menih, je pripeljal na dvor Rasputin. Dokler je bil živ, se za življenje carjeviča niso tako bali.

Prav Rusi so bili od evropskih narodov edini, ki so že zgodaj prišli v stik s srednjeazijskimi narodi in z njihovim zdravilstvom. Ze 100 let se ruski zdravniki močno in uspešno bavijo s proučevanjem zdravilnih skrivnosti. Ze leta 1935 so v Petrogradu izdali knjigo »Kitajska medicina«. Pet zdravnikov: Kirilov, Tatarinov, Bazilevski, Korzakov in Bretschneider so dolga leta študirali jezik, književnost in kitajsko zdravilstvo, ter sestavljali zbirko zdravilnih rastlin.

Sovjetska vlada je delo carske Rusije na tem področju nadaljevala. Poslala je več znanstvenih ekspedicijskih vodstvom profesorjev Varlakova in Belenskega, ki sta se leta in leta bavila s študijem tibetanskega zdravilstva. Na leningrajski univerzi je osnovan poseben zavod za tibetansko medicino, kjer predava več glasovitih profesorjev. Ti imajo neprestane stike z znanstveniki v sibirskih mestih, ki meje na Kitajsko in Tibet.

Ti učenjaki so skušali najprej rešiti vprašanje, ali se da govoriti o enem samem vzhodnem zdravilstvu, ali pa moramo razlikovati več nauk in sistemov.

Zdi se, da imajo kitajska, tibetanska, mongolska, korejska, japonska in indokitajska medicina iste korenine in isti izvor. Iz tega je zrasla vsa svetovna

zdravilska znanost, ki je pa pozneje izgubila stik s svojim izvorom.

Vzhodno ljudsko zdravilstvo ima tisočletno preteklost. Naslanja se na preproste skušnje iz vsakdanjega življenja, torej temelji na popolnoma resničnih ugotovitvah. Skupke teh skušenj, iz katerega se da izvajati pravilo, tvori medicinsko znanost. Starodavno kitajsko zdravilstvo je polno filozofije in fantazije. To je zaradi tega, ker so ga imeli v rokah budistični menihi po samostanih in so dajali svojemu zdravniškemu delu zmeraj zagotovo sijaj čarovništva. Toda zelo zanimivo je spoznati sredstva tega zdravilstva in izbrati iz njih tisto, kar koristi tudi današnjim ljudem. Tega nimajo.

V tej smeri je treba obrniti pozornost predvsem kitajski zbirki zdravstvenih predpisov. Ta knjiga se imenuje »Ben-ca-gan-mu«. Ta prikazuje v izvlečku vso kitajsko zdravstveno književnost, kar so je zbrali in ustvarili v 4000 letih. Tako stara je namreč zdravniška znanost na Kitajskem. Knjiga teh predpisov je bila izdana leta 1596 in se je razširila po vsem daljnem vzhodu. Se dandanes jo kitajske tiskarne izdajajo v sto in sto izvodih. Pisatelji te knjige je Kitajec Li-ši-čen. V knjigi je opisal 1892 načinov zdravljenja in zbral v njej 71.096 receptov.

Rusi se z vzhodno medicino bavijo zaradi tega, da bi mogli iz nje prevzeti vse, kar lahko še danes koristi v zdravilstvu. Gre samo za eno: spoznati vzhodnjaška zdravilna sredstva, proučiti njihov kemični sestav, dognati kakšen je njihov vpliv na človeško telo, jih preiskusiti praktično v laboratorijih, da se spoznajo njihove sestavine.

Sovjetom gre pri vsem tudi za to, da vzamejo tem medicinskim knjigam in zdravilom videz čarovništva in dokažejo preprostim prebivalcem vzhoda, da gre samo za naravne pojave in naravne zadeve.

Proslava zmage v Rimu

je? Nalašč sem jadrat tako počasi, da sem potreboval mesec dni od Toronta do Ancone, ker sem hotel vsaj za silo izuriti posadko. A čim sem zagledal Vis, so mi že dali povelje za napad. Zaman sem ugovarjal, da nisem v stanju izkreati zadosti močne oddelke. Minister je zapovedal: »Saj imate 500 mož pomorske pehote in vaši častniki morajo razumeti svoj posel.« Seveda bi ga morali razumeti, a mar sem kriv, da ga niso? Očitajo mi, da sem zadržal v odločilnem trenutku mornarico, ker sem prestopil na fregato »Affondatore«. A moral sem odriniti v odprto morje, ker sicer ne bi mogel zasledovati bitke, ki jo je skrival dvojni dim od smodnika in premoga. Sicer bi bilo vse dobro, če ne bi bil moj vice admiral Albani tako malenkosten. Oviral me je, namesto da bi mi pomagal. Zbal se je za naše čolne in zapravl dragocene ure s tem, da jih klical od obale, kjer so ostali izkrcani vojaki prepuščeni lastni usodi. Mar odtehtajo vsi čolni skupaj samo eno izgubljeno bojno ladjo! Velel sem mu preprečiti Tegethoffov umik. A izgovarjal se je, da niso njegove lesene ladje kos oklopnim. Naj bi žrtvoval eno ali dve fregati, da bi mi pomagal do zmage! Tegethoff se ni zbal slikih žrtv kakor smo videli posebno pri »Kaiseru«.

Vice admiral Albani je zopet valil odgovornost na Persana in drugače slikal dogodke. »Zgodaj smo imeli dež. Ko se je zjasnilo, smo nenadno zagledali sovražnika, a nismo bili pripravljeni. Avstrijske oklopnice so se bližale v vrsti, ki je branila zadnje lesene ladje. Nasprotno so se premikale na-

še ladje v raztegnjenem gosjem redu, ki je skoro navpično rejat sovražnikovo desno krilo. Naše slabše ladje so bile na levem krilu v isti višini z oklopnici. Sovražnik je krenil desno, razkral našo črto, in vodilna fregata »Re d'Italia« je naletela na premoč. To se je zgodilo, ker je zaostala. Persano je namreč nepričakovano sklenil zapustiti jo in se preseliti na »Affondatore«. Če se mu bi posrečilo en dan poprej ujeti vest, da bo krenil Tegethoff na pomoč obleganemu Visu, bi moral izvajati posledice. Morali bi se pripraviti na bitko namesto tega, da bi izkrcali moštvo in napadli trdnjavo. Rotli sem Persana, naj bo pameten. Naskok na baterije je pomenil nepotrebne napore za naše po dolgi poti itak utrujeno moštvo. A Persano me ni poslušal. Smatral je ujetje poročila za zvijačo v prepričanju, da se ne bo upal Tegethoff približati Visu. Vzel je tudi kljub mojemu protestu s seboj vse zastarele lesene ladje, ki so samo ovirale naše oklopnice.«

Butakov, ki si je takoj zabeležil italijansko tarnanje, se je pozneje večkrat skliceval na bitko ob Visu kot dokaz, da morajo biti mornarji vedno pripravljeni na boj. »Vse je odvisno od našega delovanja. Če bomo pripravljeni, slavili nas bodo kakor Tegethoffa. Če bomo zapravljeni čas, doletela nas bo žalostna usoda Persana in Albanija. Javno mnenje nas bo presojalo samo na temelju naše zmage ali poraza. Moštvo, častniki in mornarji, bo odgovorno za vse.« Torej pomeni tudi ta ocena mednarodnega opazovalca popolno priznanje onim Dalmatincem, ki so sijajno ubranili domačo obalo pred sovražno premočjo.

Predprava

Kljub načelnemu sovražstvu do zasebne lastnine je sklenila sovjetska vlada vsaj nekoliko razbremeniti velika mesta in olajšati neznošno stanovanjsko krizo s tem, da je dovolila posameznim privilegiranim slojem graditi si lesene vile v okolici. Blizu Moskve obstajajo od lani slične uradniške, pisateljske in slikarske kolonije. Lastnikom je priznana »doživljenjsko uživanje« in »pravica zapustiti stavbe lastnim otrokom«. Zdaj je razširjena ta predprava na »zanesljive delavce« v Moskvi in na Uralu. Dobivajo dolgoročno stavbena posojila pod pogojem, da bo štela vsaka hišica (cottage) po dva štirisojna stanovanja. V Magnitogorsku bo letos zgrajeno 600 sličnih hišic. (Mosk. »Pravda« od 16. marca.)

Bodoči veterani

Zedinjene države plačajo podporo udeležencem svetovne vojne in celo »Zlati zvezdi, društvu mater

udeležencev bodoče vojne«. Zaradi tega so ustanovili slušatelji univerze v Princetownu zvezo »Veteranov bodoče vojne«, ki tudi zahteva vladno podporo za svoje člane. Zveza ima osrednjo pisarno v New Yorku in podružnice po vseh večjih mestih. Visokošolci in srednješolci v množinah pristopajo k objestnemu društvu, kar znaša članarina samo 25 centov mesečno. Zveza je ustanovila »Tečaj za vojne poročevalce«, kjer pišejo udeleženci članke o krutosti sovražnikov in domoljubnem navdušenju, kakor je bilo v modi med svetovno vojno. Razpisala je tudi nagrado za najboljšo vojno geslo v slogu nemških (»Bog, uniči Anglesko!«) ali ameriških (»Zadnja vojna za večni mir!«) krilatic iz leta 1916.

Študentka: »Že več let imam dnevnik in vanj napišem vse, kar si velja zapomniti. Ali tudi vi spisujete dnevnik?«

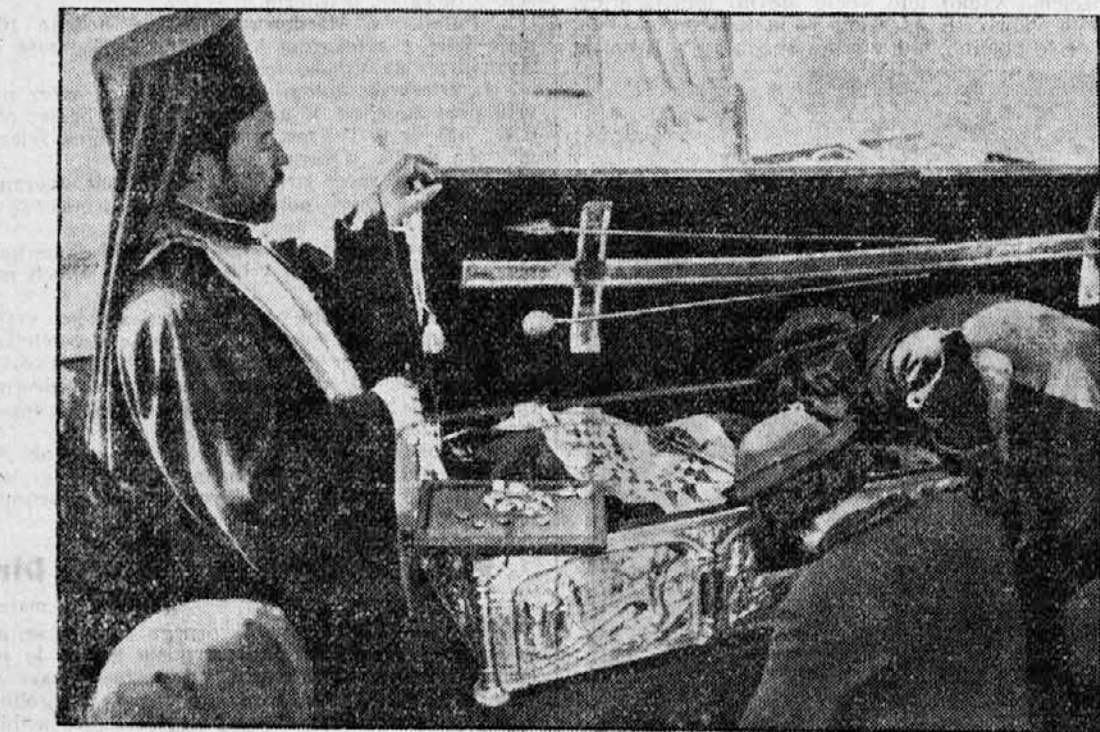
Študent: »Ne! Kar je treba, da si zapomnim jez, vse to si zapiše natakarica!«

Vsi si želimo konca nepovoljnega stanja na denarnem trgu in iz tega izvirajoče gospodarske krize! Priznanje, ki ga po celi državi uživa slovensko denarništvo, temelji zlasti na vzorni urejenosti naših hranilnic, na gospodarnosti in vztrajnosti slovenskih hranilcev, ki so svoje denarne zavode dvignili do takega ugleda in pripomogli domovini do blagostanja!

Pomagajmo si sami!

Vlagajte svoje prihranke, vir blagostanja, v domači največji denarni zavod, to je

Mestna hranilnica ljubljanska v Ljubljani

Praznik sv. Demetrija v Romuniji. Patriarh kaže čudodelne svetnikove ostanke. To se imenuje v Romuniji »Dan zdravja«, ker prihajajo bolniki v trumah poljubljat relikvije

70 let bitke pri Visu

Leta 1866. so dobili naši jugoslovanski mornarji pod admiralom Tegethoffom sijajno zmago ob Visu. 27 avstrijskih ladij je razpršilo in deloma uničilo močnejšega sovražnika. (34 ladij z boljimi x-povi). Ostanke italijanske mornarice so se rešili z begom v Ancono preko vsega Jadrana. Čeprav je bila ta bitka samo skupina posameznih dvobojev, (dočim je ustvaril Tegethoff sodobnik Nelsonovo pomorsko strategijo z enotnim vodstvom), vendar je časovno zanimiva. Pomeni namreč v zgodovini vojne mornarice zaključek stare in začetek nove dobe. Zato je vredno zabeležiti nove podatke o tej bitki, ki jih srečamo v objavljenih spominih ruskega admirala Gr. Butakova (1820 do 1882), junaka Krimske vojne in očeta nove parne ruske vojne mornarice, ki je nadomestila zastarele jadrnice. Kot mednarodno priznan strokovnjak je bil Butakov enoglasno izvoljen za predsednika pomorskega kongresa na pariški svetovni razstavi leta 1887. Iz Pariza je odpotoval v Italijo, da bi točno ugotovil nauke spopada ob Visu. Pisal je v

Petrograd: »Ker so Italijani nedvomno močnejši, mi je bilo posebno nerodno povpraševati po vzrokih poraza. Javno mnenje je naravnost besno obsojalo nesrečnega poveljnika, admirala grofa di Persano. Očitajo mu je poleg nezmoglosti celo strahopetnost. V Firenzi in Anconi, povsod sem videl s kredo in ogletem načelkane napise: »Smrt Persanu!« A nesrečni admiral je sam poiskal ruskega avtoritetnega gosta v upanju, da bo našel zagovornika. Odkrito je priznal, da so ga sovražili lastni častniki, ker je postal glavni poveljnik prej s pomočjo dvorskih zvez, kako pa lastni za slugi. Seveda ni hotel govoriti o tem, da je nepremišljeno porabil skoro vse razpoložljivo strelivo in premog pri napadu na Vis že prej, kakor ga je nepričakovano napadel Tegethoff. Drhtel je od razburjenja in valil odgovornost na »one nesrečne ministre, ki so bili poprej odvnetniki, a se čez noč prelevili v pomorske strokovnjake. Navzeli so mi toliko ladij kakor nikoli poprej. Odkod sem hotel pričarati potrebno moštvo: mornarje in topničar-

sem prvič zagledal seržana. Pozor! je zakričal kaplar in se na mestu postavil v predpisano stoji. Nato so se postavili v krog vsi vojak, posnemajoč kaplarja. Potem je vstopil poglavar. Zaradi njegove uniforme, ki je bila narejena iz finega blaga, sem mislil, da je to častnik, polkovnik ali celo general. Preden je odšel iz sobe, nam je zastavil nekaj vprašanj. Ko je odšel, smo si malo oddahnili.

Obrnil sem se k sosedu, ki je znal malo angleško, in ga radovedno vprašal:

»Kdo je bil to?«

»Narednik. Seržan.«

Ta dan je bil tudi končni pregled pri višjem vojaškem zdravniku. Ta pregled je bil posebno strog, dosti strožji nego oni, kateremu sem se moral podvreči v Bordeauxu. Pregibanje, zvijanje, skoki, premikanje sklepov, poslušanje in nadziranje srca in pljuč — ničesar ni manjkalo. Slabič bi življenja v legiji ne vzdržal, ker je tam bilo treba težko robotati.

Silni, naporni pohodi po dežju, eter in leden mraz so najmanjši križi, ki jih mora legijonar prenašati. Legijonarji, slavni graditelji cest, pionirji civilizacije, odlagajo zdaj pa zdaj puške, da zgrabijo za sekire ali lopate, motiko ali za zidarsko orodje. Kadar pešajo, so slabo obuti, a s seboj morajo vlačiti naravnost ogromen tovor.

Legija je izbrana vojska, ki mora izvrševati tudi take posle, ki zahtevajo smelosti in junaštva poleg takih, ki je zanje potreba silne

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

Tako oni dejansko zapovedujejo v legiji. Oni so temelj in podlaga legije. Na vajah in v bojih potrjujejo svojo neomajno udanost legiji. Na to svojo vlogo so ponosni in vzdržujejo to tradicijo kar naprej ter tako tvorijo okostje legije.

Večina jih je osornih in se brez prenehanja derejo na vojake. Obožavajo disciplino in red ter nas jedko seznanjajo z lepotami vojaških predpisov. To je bil moj prvi vtis o njih. Bilo jih je vsake narodnosti in različnih značajev, bilo je dobrih in slabih. Vendar nisem nikdar naletel na seržana, ki bi bil tako surov, kakor je seržan v ameriškem filmu »Beau Geste«. Kaj takega bi bilo v legiji nemogoče, tako surov oficir bi ne živel med takimi vročeglavi, kakršni so legijonarji. Med spanjem bi ga ubili! Vendar sem pa poznal seržane, ki so vojake kaznovali zato, da so sami uživali pri tem.

Zmeraj se bom spominjal tiste ure, ko